

Om Vitenskapskomiteens bruk av institutforskere

Forskningsinstituttene fellesarena, FFA, representerer 34 forskningsinstitutter som alle arbeider med anvendt forskning i Norge, til sammen 6500 årsverk og ca.10 milliarder kroner i årlig omsetning. Flere av våre medlemsinstitutter erfarer at deres forskere blir forespurt og oppnevnt i ekspertgrupper for Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM). Dette er i utgangspunktet positivt. Det er viktig at VKM får tilgang til det fremste av norsk kompetanse, ikke minst i spørsmål av stor betydning for folks helse og trygghet. Det har imidlertid skjedd en gradvis endring de siste årene i VKMs rolle og portefølje, som på flere områder kan være problematisk i forhold til rollen/oppgaven flere av kunnskapsinstitusjonene har.

Vi tror derfor det kan være nyttig å vurdere grenseganger mellom oppgavene VKM utfører og oppgaver som forutsetningsvis allerede inngår i enkelte institutters ansvarsområder. Eksempelvis kan her nevnes ansvaret Veterinærinstituttet og NIBIO har som kunnskapsstøtteinstitusjoner for matforvaltningen. Vi erfarer også at VKM de siste årene gradvis utvider sitt mandat til også å omfatte tradisjonelle kunnskapssynteser og utredninger. Dette overlapper på noen områder med den rollen enkelte forskningsinstitutter har, både på miljøarenaen og på mat- og primærnæringsarenaen.

I denne sammenheng er det også noen sider ved VKMs praksis som bekymrer oss, spesielt knyttet til at VKM engasjerer forskerne direkte, som privatpersoner og ikke som instituttets ansatte.

Vi velger å ta opp noen prinsipielle problemstillinger som vi ber om at blir vurdert for mulig praksisendring. Våre kommentarer knytter også an til KMDs veileder [Utvalgsarbeid i staten](#).

1. Honorering av forskernes arbeid bør følge statens veileder

VKM kontakter enkeltpersoner, oppnevner medlemmene og tilbyr økonomisk godtgjøring privat. Dette betyr at forskerne må gjøre arbeidet på sin fritid. Det er belastende for den enkelte og er ikke i tråd med virksomhetens politikk for konkurrerende virksomhet.

I statens veileder pkt 6.3 heter det bl.a. at

«Der virksomheten opererer med faktureringskrav til den enkelte medarbeideren, kan tapte inntekter for virksomheten dekkes av oppdragsgiveren. Fullmakten til å dekke slike utgifter tilligger fagdepartementet.»

Så langt vi kjenner til, er dette ikke praktisert av VMK, med få unntak. Et hederlig eksempel er at NINA nå får kr 500 000 kr i året fra KLD over posten *Nasjonale oppgaver* for å dekke tapte inntekter til instituttet pga forskertid som brukes i VMK. Disse forskerne gis nå anledning til å arbeide med VKM-oppgaver i arbeidstiden, noe vi mener bør praktiseres i alle tilfeller hvor forskerne som oppnevnes er ansatt ved institutter med fakturering. I dette tilfellet taper NINA dessverre fortsatt penger, da kompensasjonen ikke fullt ut dekker timepriser som disse forskerne ville hatt ved ordinære oppdrag.

2. Bruk av enkeltforskere til utredningsoppgaver kan undergrave instituttene kvalitets sikringsansvar

Vi opplever at VKM i økende grad gis oppgaver som instituttene har bygd opp kompetanse for å løse. Når slike oppgaver legges til VKM, som så henter inn ekspertene fra instituttene til å gjøre jobben, er det bekymringsfullt. På denne måten går en utenom den faglige ledelsen i instituttene og instituttene kvalitets sikringssystem er koplet ut. Det mener vi er svært uheldig, både for kvalitets sikring av arbeidet som utføres og for kompetansen som bygges.

3. Statlige organer bør ikke bygge parallell virksomhet på oppgaver etablerte kunnskapsmiljø forutsetningsvis er satt til å håndtere

Når departementer og direktorat legger oppgaver til VKM som instituttene har bygget kompetanse til å løse, kan det undergrave rollen til forskningsinstituttene over tid. De sentrale forskningsmiljøene har bygget opp kunnskapen som etterspørres og kan samarbeide om å lage for eksempel kunnskapsynteser. Vi stiller spørsmål ved at staten bruker ressurser på å bygge opp parallell virksomhet i stedet for å bruke de strukturene som finnes i kunnskapssystemet.

Vi vil be om at disse problemstillingene vurderes. Om ønskelig deltar vi gjerne i møte for å diskutere disse spørsmålene eller bidrar på andre måter.

Vennlig hilsen

Lars Holden
Styreleder FFA

Agnes Landstad
Daglig leder FFA

Kopi: HOD, KLD, LMD, KD